

ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၢ်

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပှၤဂွံဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယါခိခိၣ်န့ၣ်သဝီပူၤ

တၢ်ပာ်ဖျါအဖုၣ်

လါမးရှး ၃၁သီ, ၂၀၂၃န့ၣ်/ KHRG လံာ်ကတြၢ်နီၣ်ဂံၢ်- 23-61-D1

တီအူကီၢ်ရ့ၣ် တၢ်ပာ်ဖျါအဖုၣ်- တၢ်ခးလီၤနီၣ်ကျိဖးဒိၣ်, တၢ်တြီတၢ်ယာ်တၢ်လဲၤထီၣ် က့ၤလီၤ ဒီး SAC သုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဖဲထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, လါဖျါတြၢ်အါရံၤ ၂၀၂၃ န့ၣ်

တၢ်ပာ်ဖျါအဖုၣ် တဘျီအံၤ ပာ်ဖျါဝဲ တၢ်ကဲထီၣ်သးဖဲ ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရ့ၣ်ပူၤ ဖဲလါဖျါတြၢ်အါရံၤ ၂၀၂၃န့ၣ်န့ၣ်
လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ခးလီၤနီၣ်ကျိဖးဒိၣ် ဒီး ဂွံဂီၤအူသုးပတၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (martial law) အတၢ်မၤ
ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလါဖျါတြၢ်အါရံၤ ၂၁သီ, ၂၀၂၃န့ၣ်န့ၣ်, ထံကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးကီၢ်ကးကရူၢ် (SAC) သုးတဖၣ်
ခးလီၤနီၣ်ကျိဖးဒိၣ် ဆူပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်ပူၤအယီၤ လီၤကဝီၤဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်န့ၣ်လီၤ. စး
ထီၣ်ဖဲ လါဖျါတြၢ်အါရံၤ ၂၀၂၃န့ၣ်န့ၣ်, SAC ထုးထီၣ်ပာ်လီၤဝဲဒၣ် ဂွံဂီၤအူသုးပတၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (martial law) အယီၤ
ဒီပုၤသဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤပံးထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖဲအိၣ်လၢ တီအူကီၢ်ရ့ၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တဟ့ၣ် အဝဲ
သ့ၣ်အခွဲးလၢကစီၢ်ထီၣ်စီၢ်လီၤတၢ်ဖဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒိအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးဝဲအသးဘၣ်အယီၤ ကဲထီၣ်ဝဲ တၢ်မၤဘၣ်ဒိအဝဲသ့ၣ်တၢ်
လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူန့ၣ်လီၤ. SAC မၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကီၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, ဆုၤအါထီၣ်အသုး ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢ လီၤကဝီၤပူၤ
အယီၤ ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ် ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.¹

တၢ်ခးလီၤနီၣ်ကျိဖးဒိၣ်

ဖဲလါဖျါတြၢ်အါရံၤ ၂၁သီ, ၂၀၂၃ န့ၣ်, ဖဲမၤဟါလီၤ ၇း၄၀ မံးနံးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်, ထံကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးကီၢ်ကးကရူၢ် (SAC)
ခိၣ်ချ့သုး ရ့ၣ် (LIB) နီၣ်ဂံၢ် (၃၀၆) အိၣ်ဖဲ ရှုစ့ဘိၤ သုးကလၢဘျးဒိ C---သဝီ, ပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူ

¹ တၢ်ဂွံတၢ်ကျိၤလၢ လံာ်ပာ်ဖျါတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဖဲ လါဖျါတြၢ်အါရံၤ ၂၀၂၃ အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ဆုၤဟ့ၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢ လီၤကဝီၤ
ပုၤမၤသကိးတၢ်တဂၤ ဖဲ တီအူကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤ လၢအဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအိၣ် လၢကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၢ် KHRG လၢကမၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖဲ
ခွဲးယာ်အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဖဲလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အမံၤ, တၢ်ဂီၤဒီး အိၣ်ဆိးလီၤကျဲ လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်န့ၣ် တၢ်မၤလီၤဘၢအိၣ်လၢ
အဝဲနီၣ်ကစီၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂွံတၢ်ကျိၤလၢ တၢ်ကွဲးရှ့ပုၤအိၣ်ထီၣ်အိၣ် ဖဲ ပနီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် KHRG အတၢ်ကွဲးရှ့ထီၣ်တၢ်ဂွံတၢ်ကျိၤ
န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ရဲၣ်ပူၤ, သုးဖိတဖၣ်ခးလီၤနီၤစိၤဝဲဒၣ်ကျိးဒိၣ်ဖဲလီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျိးဒိၣ်တဖၣ်လီၤတံၢ်ဝဲလၢစံၣ်ဖျါတဖၣ်အပူၤ ဘူးဒိ ၁---သဝီ, ပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ် ခးလီၤနီၤစိၤကျိးဒိၣ်အပယိ, လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ဒိန့ၣ်အီၤဖဲ လၢဖုၤတြူၤအါရံၤ ၃သီ, ၂၀၂၃န့ၣ်, ဖဲ ၁---သဝီ, ပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရဲၣ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစ့ၣ်တပၤဟံးဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိးဒိၣ်ချံလၢတၢ်ခးအီၤဒိပိၢ်ထီၣ်ဝဲအံၤ ဒီးပံၤလီၤဃာ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ပူၤ (တၢ်ဂီၤ- KHRG). တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတပၤဟံးဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိးဒိၣ်ချံတဖျါလီၤတံၢ်ဝဲလၢစံၣ်ဖျါပူၤလၢအဘူးဒိသဝီန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- သဝီဖိ)

ဂ့ၢ်ဂီၤအူသုးပၤတၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (martial law)

စးထီၣ်ဖဲ လၢဖုၤတြူၤအါရံၤ ၂၀၂၃န့ၣ်န့ၣ်, SAC စးထီၣ်ပံၤလီၤဝဲဒၣ် ဂ့ၢ်ဂီၤအူသုးပၤတၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (martial law) ဖဲ ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရဲၣ်ပူၤ, တၢ်အံၤအဒိပညီၣ်မ့ၢ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်ပၤဝဲလီၢ်ကဝီၤလၢသုးတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ. SAC စးထီၣ် မၤဃးထီၣ်ဝဲဒၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒ်အမ့ၢ် ကိးပတုၣ်ဒီးသံကွၢ်သံဒီးသဝီဖိတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် [SAC] ဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ဘျါ အသီလၢအမၤဃးထီၣ်ဝဲတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤလၢသိလ့ၣ်ယီၢ် (လၢကီၢ်ဆၣ်ပူၤ), တၢ်ဘျါအသီလၢတၢ်မၤဃး ထီၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ သိလ့ၣ်ယီၢ်တခါန့ၣ်ပုၤဒီးန့ၣ်ဒၣ်ထဲတဂၤန့ၣ်လီၤ. တကးဒံးဘၣ်, အဝဲသ့ၣ်ဆုၤအါထီၣ်အသုးလၢလီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ လၢဖုၤတြူၤအါရံၤ ၇သီ, ၂၀၂၃န့ၣ်, SAC သုးသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဝုၤဝီၤလီၤမူဒါ ဖဲလၢမုၢ်နီၤအဆၢကတီၢ် လၢသဝီတနီၤနီၤ ဒ် အမ့ၢ်ဝဲ အ---သဝီ, ပ---သဝီ ဒီး န---သဝီသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်ပူၤ, ဒီးခးနီၤစိၤဝဲဒၣ်ကျိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ်တၢ်ဟူတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပယိ, လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပျံၤတၢ် ဒီးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤဝဲဒၣ်လၢအဝဲ သ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒံးဘၣ်, ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အခွဲးလၢကစိၣ်ထီၣ်စိၣ်လီၤဝဲ တၢ်အိၣ်တၢ်အိ, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဟုသး, ဖဲတီအူကီၢ်ရဲၣ်ပူၤန့ၣ်ဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢ SAC သုးတဟ့ၣ်အခွဲးလၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကစိၣ်ထီၣ်စိၣ်လီၤဟုသးဘၣ်အပယိ, ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဝဲဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိတလၢတပျဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်တၢ်ဖးဒိၣ်တခါလၢလီၢ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဝဲလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ လါဖျါတြူၤအါရံၤ ၉သီ, ၂၀၂၃နံၣ်, မုၢ်ဂီၤခီန့ၣ်, SAC အသုးစးထီၣ်ပးထီၣ်ဝဲလၢ တီအူဝုၤပူၤ ဒီလဲၤဆူထါတဘျီတၢ်လီၤ လၢသုးအသိလုၣ်တဘျီခိၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆူထီၣ်ဝဲအပူၤသုးဖိတဖၣ်ဆူ ဟ---သဝီ ဒီး လ---သဝီ, ပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၢပူၤန့ၣ်လီၤ. SAC သုးဖိလၢအအိၣ်လၢ န့ၣ်ယွၤသဝီ သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကိၣ်ပူၤ ဒီးသ့ဝဲကိၣ်ဒီးဒီးအဝဲ သ့ၣ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. SAC သုးတဟ့ၣ်အခွဲးလၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကစိၣ်ထီၣ်စိၣ်လီၤဟ့ၣ်သးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤသဝီ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်မနုၤလၢ SAC ဟဲဆူအါထီၣ်အပူၤသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ်အိၣ် သးဒ် အံၤအဃိ, လီၤကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤသဝီသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးတူၤဘၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

SAC သုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ

ဖဲလါဖျါတြူၤအါရံၤ ၁၀သီ, ၂၀၂၃နံၣ်, မုၢ်ဟါလီၤ ၇ န့ၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ် SAC အပူၤသုးဖိအဂၤ ၇၀ နုၤလီၤဝဲဒၣ်ဆူ ၀---သဝီ, ပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၢ, တီအူကီၢ်ရဲၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီအံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးအီၤလၢ ဘ---သဝီန့ၣ်လီၤ. လီၤ ကဝီၤသဝီဖိတဂၤစံးဝဲ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်ဒိၣ်မး ဖဲ SAC သုးဖိတဖၣ်နုၤလီၤဆူသဝီပူၤသတူၢ်ကလၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ သ့ၣ်နုၤလီၤဆူသဝီပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်လဲၤဝဲဆူ တၢ်ဖျါအမူး ဖဲတၢ်မၤအီၤလၢသရိၣ်လၢသဝီပူၤတဖျါန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိ အိၣ်လၢတၢ်ဖျါမူးအလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဒုးအိၣ်ဝဲ သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ် [SAC သုး] အိၣ်တၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ, ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဘိၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၤဘိၣ်တဂၤတဘိၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ် [SAC သုး] လဲၤလၢတၢ်ဖျါမူးပူၤန့ၣ်, သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်မၤဝဲက့ၤဝဲတၢ်ဖျါအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအဆိးအချ့, ဒီဖျါလၢအဝဲသ့ၣ် ဘၣ် ယိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတမံၤမံၤန့ၣ်လီၤ. ဝံၤအလီၢ်ခံ ဖဲအဝဲသ့ၣ် [SAC သုး] ဟးထီၣ်ကွံၣ်ဝဲလၢ သဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤ ကွံၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးခဲအံၤခဲအံၤလၢ SAC သုးမုၢ်ဟဲနုၤလီၤဆူသဝီပူၤန့ၣ်, ပုၤသဝီဖိတနီၤနီၤဃ့ၢ် အိၣ်ခူသ့ၣ်ကွံၣ်ဝဲဆူပုၤပူၤ ဖဲလၢ အဝဲသ့ၣ်မုၢ်န့ၣ်ဟူဝဲလၢ SAC သုးကဟဲလၢသဝီပူၤ ဒီဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်ဖျါတၢ်ဖဲလၢ SAC သုးအိၣ်လၢသဝီပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ SAC သုးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဟးဆုၣ်ကွံၣ်ဝဲသဝီဒ် သီးအဝဲသ့ၣ်ကဃုဝဲကျဲ လၢကဆူထီၣ် ဝဲတၢ်အိၣ်ဆူ တ့ပူၣ်သုးကလၢန့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ချ့သုးရဲၣ် (LIB) နီၣ်ဂံၢ် (၅၈၂) အိၣ်ဝဲဖဲ တ့ပူၣ် သုးကလၢ, ဘၣ်ဆၢသနံၣ်က့ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဒၣ် သုးလၢဟဲအိၣ်လၢသဝီပူၤတဖျါန့ၣ်အအိၣ်ဟဲ ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသဝီဖိ သ့ၣ်တဖၣ်ဆိက မိၣ်ဝဲလၢ SAC သုးတဖၣ်အံၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲသုးတဖုဃီလၢအအိၣ်လၢ တၢ်ပူၤသဝီ, ပၤထံးကရူၢ်, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၢ ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ကရူၢ် (KHRG) အဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိၣ်

ကညီဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ကရူၢ် (KHRG) အံၤဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဖဲ ၁၉၉၂ နံၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲလီၤကဝီၤကရၢသဘျီတဖုလၢ အၢၣ်လီၤမၤတၢ်လၢ ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်အတၢ်အိၣ်သး လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်လီၤ. KHRG သိၣ်လိဝဲ လီၤကဝီၤဒူသဝီဖိတဖၣ် လၢကမၤနီၣ်မၤဃါတၢ်မၤဘၣ်ဒီပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ် လီၤ. KHRG ဘီးဘၣ်ရၢလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အံၤ ဒ်သီးကပံၤဖျါထီၣ်လီၤကဝီၤပူၤ ကမ့ၢ်တဖၣ်အကလုၢ်, အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီ ဒီး အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဟံၤသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါ ပတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲ www.khr.org အပူၤသ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.